

Welkom in de Digitale Historische Biblio- theek van Hoogeveen

Er zijn heel wat mooie boeken en goede studies op papier verkrijgbaar. U kunt uzelf en een ander

een plezier doen met zo'n passend cadeau. Een overzicht met prijsopgave is te vinden onder deze link:

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/boekenlijstje.pdf>

In deze catalogus kunt u zoeken en doorklikken naar digitale publicaties van Albert Metselaar en derden. Er is sprake van doorgaand onderzoek. Als u gebruik wilt maken van informatie bij publicaties en presentaties, neem dan even contact op, zodat u niet iets overneemt wat verouderd is. Verder heeft een auteur er recht op genoemd te worden.

GROOT DIGITAAL SCHIPPERSBOEK

Via onderstaande link gaat u door naar diverse hoofdstukken over de geschiedenis van de Hoogeveense schipperij:

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/00schippersboek.pdf>

MOEST IK JE ZO VROEG MISSEN?

HET VERDRIET VAN DE
HOEGEVEENSE
BINNENVAART

Iedere zichzelf respecterende schippersplaats heeft een monument voor de slachtoffers van het water. Hoogeveen had dit nog niet. Een langdurig lopend project werd in Hoogeveen afgerond, in de vorm van een papieren boek ("Moest ik je zo vroeg missen") met alle achtergrondverhalen, en een digitale dodenlijst. Deze zal ieder jaar rond 2 februari opnieuw gepubliceerd worden. Deze datum was voor de schippers van groot belang, want vanaf toen mocht je weer varen, was de winter voor je achter de rug. De dodenlijst van de Hoogeveense schipperij is een ellenlange lijst, met op het eind een concreet voorstel voor een gedenk-teken. Wie weet wat nog komt:

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/19dodenijsnamen.pdf>

HOOFDLIJNEN OVER DE GESCHIEDENIS VAN HOOGEVEEN

Een canon is een 'raamwerk', een overzicht van hoofdmomenten in de geschiedenis van een land of een plaats, waardoor je kunt kijken naar een hele reeks achterliggende gebeurtenissen. De Canon van Hoogeveen geeft dan ook een mooi overzicht van hoofdmomenten en is een hulpmiddel om iets te begrijpen van de geschiedenis van Hoogeveen en omstreken.

Zie:

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/canon5.pdf>

ONTSTAAN VAN HOOGEVEEN

De samenvatting:

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/stichtendummieshgqvn.pdf>

Enige toelichting: Het heeft me 10 jaar van mijn leven gekost (2001-2011) om alles rondom het ontstaan van Hoogeveen te ontwarren, want de zaak zat finaal in de knoop. Ik werd op het spoor gezet door dr. Jacob Wattel, die in 1975 al wist dat de zaak niet goed zat, maar het zelf niet aan durfde te pakken. Nu kost het al weer 10 jaar om doorlopend uit te leggen dat er echt nooit 5000 morgen gekocht is in 1625, dat er dikke dekens van mist zitten over wat er werd verteld over Roelof van Echten, en om uit te leggen wie wat wel heeft gedaan en waarom. De boeken, rapporten, zijn allemaal te lezen, 977 A4'tjes in totaal, maar overzichtelijk verdeeld. Gelukkig is het ook eenvoudig uit te leggen, met een powerpointpresentatie, dus als u nog een leuke middag wilt organiseren? En wie toch nog in de mythe van Roelof van Echten gelooft: Er staan ook al pakweg 15 jaar een dubbel krat bier of twee flessen wijn klaar voor wie kan aantonen dat die ene Roelof toch echt 5000 morgen veen en land kocht in 1625, met stoklegginsakte enz. Maar gewoon doorlezen was voor velen ook al voldoende om te zien wat er is gebeurd:

Een inleiding op het hele onderzoek, een beeld van hoe ik er naar toe ben gegroeid, hoe er een concrete vraag van o.a. burgemeester Urlings naar me toe kwam, en welke vragen leidend waren bij het onderzoek en het uitwerken ervan.
<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/00korteinleiding.pdf>

Een inleidend hoofdstuk, over de belangrijkste archeologische vondsten in Hoogeveen en omstreken:
<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/boek00archeologie3.pdf>

De oudste geschiedenis van het veengebied, zowel dat wat viel onder Zuidwolde als de venen van Meppen en de leengoederen van Ruinen. Tevens de oudste kerkgeschiedenis van wat nu gemeente Hoogeveen is.
<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/boek01markegronden.pdf>

De contracten uit de periode 1616-1630, en de uitleg daarvan bij de diverse afspraken en vermeende afspraken, op basis waarvan uiteindelijk de Compagnie

van 5000 Morgen kon worden opgericht. Tevens uitleg waarom zeker is dat Hoogeveen niet is gesticht in 1625.

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/boek02veen1616-1630.pdf>

De oprichting van de Compagnie van 5000 Morgen en de grote spanningen tussen de deelnemers onderling. Een flink deel ervan treedt uit, omdat men aangeeft dat Roelof van Echten een onbetrouwbare zakenpartner is. We zouden het in gewone taal omschrijven als beschuldigen van oplichten.

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/boek03spanning1631-1632.pdf>

De oudste geschiedenis van de Ossehaar, bij Echten, ontstaan als arbeiderskolonie en ontginningsboerderijen door Roelof van Echten.

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/boek04ossehaar.pdf>

De beginjaren van de Hollandse Compagnie, haar interne functioneren en relaties met de andere participanten van de Compagnie van 5000 Morgen.

Het gaat over de periode 1635-1643, waarna de compagnie zich opdeelt.

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/boek05HollCompagnie16351643.pdf>

Enige genealogische aantekeningen rondom enkele vooraanstaande Hollandse participanten.

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/boek5agenealogie.pdf>

De eerste grote territoriale conflicten over het gebied van de Compagnie van 5000 Morgen en de Hollandse Compagnie. Conflicten met omliggende marken en de boeren van Overijssel.

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/boek06territorialeconflicten.pdf>

Organisatorische, bedrijfsmatige en landschappelijke ontwikkelingen binnen het gebied van de Hollandse Compagnie.

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/boek07werkgebiedhollandsecompagnie.pdf>

De ontwikkeling van het eerste dorp Hoogeveen. De oudste panden, de vorming van een leefbare kolonie, de brandweer, de groeiende omvang van de bevolking en het hoe en waarom van de naam Hoogeveen.

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/boek08ontwikkelingdorp.pdf>

De oudste geschiedenis van kerk en school op het Hoogeveen en de relatie met de participanten van de Compagnie van 5000 Morgen. Het begin van een fonds voor kerk, school en armen.

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/boek09kerkgeschiedenistot1685.pdf>

De oudste geschiedenis van de tamboer, de trommelslager van Hoogeveen, en aantekeningen over enige andere trommelslagers en omroepers in het 17^e eeuwse Drenthe.

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/boek10tamboergeschiedenis.pdf>

De gouden jaren van de Hollandse Compagnieën (1643-1663)

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/boek11HollCompagnie43-63.pdf>

De veenkolonie Hoogeveen maakt haar eerste oorlogen mee. De bevolking moet onder moeilijke omstandigheden zien te overleven. Eigen troepen vernietigen de verlaten in de Hoogeveense Vaart.

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/boek121663-1679oorlogen.pdf>

We lezen enkele oorspronkelijke teksten uit de 17^e eeuw aangaande de Münsterse oorlogen en de rol van de tamboer/trommelslager in de politieke literatuur uit die dagen. Het gaat hier om bijlagen.

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/boek12abijlagen.pdf>

Het graven van de Hoogeveense Vaart, de oudste geschiedenis en een overzicht van de functionarissen om de vaart te kunnen gebruiken. Een blik op de oudste gegevens die we hebben van de pramen.

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/boek13hoogeveensevaart.pdf>

Een overzicht van de conflicten over de zuidgrens van Hoogeveen, tot in de 19^e eeuw. De bijna-oorlog van 1790.

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/boek14zuidgrenstot19eeeuw.pdf>

Het ontstaan van de Heerlijkheid Echtens-Hoogeveen, het functioneren van de Heren van Echten en de schulten in deze context. Uitleg van het recht van marken tot eigen regelgeving.

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/boek15jurisdicctie.pdf>

De geschiedenis van de Heerlijkheid Echtens-Hoogeveen na de Münsterse Oorlogen en de grote vraagtekens daaromtrent van de zijde van de Landschap Drenthe in de 18^e eeuw.

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/boek16jurisdicctienaoorlog.pdf>

OUDE GESCHIEDENIS EN ARCHEOLOGIE

Bij Fluitenberg werd een graf gevonden, waarin ooit een vrouwelijke krijger werd bijgezet. Ze was begraven met een bijzondere maliënkolder.

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/1270krijgerfluitenberg.pdf>

In de middeleeuwen viel Hoogeveen onder het leengoed van de Zeven Hoeven, beleend aan de Heer van Ruinen.

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/1500zevenhoeven.pdf>

Hoe maak je zelf een boerhoorn of een herdershoorn/schepershoorn volgens, volgens het oude model, van een echte hoorn?

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/0044handleidingboerhoorn.pdf>

Het zwaard van Echten is maar één van de bijzondere vondsten uit het gebied van de gemeente Hoogeveen en omstreken. Het maakt deel uit van een vernieuwde versie van het rapport over de archeologische vondsten rondom deze plaats. Zie:

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/boek00archeologie3.pdf>

Eén van de oudste internetpublicaties van mijn hand, die nu nog een rol speelt in de duiding van veenvondsten, is de theologische duiding van de goddelijke kracht van het mysterieuze leven onder de waterspiegel, en daarmee een poging om te

begrijpen waarom men kostbare zaken in het veen deponeerde. Hij is opgeslagen in een archief, en toegankelijk via deze link:

[Geschiedenis Hollandscheveld E.O. \(archive.org\)](https://www.archive.org)

GESCHIEDENIS HOOGVEEEN EN OMSTREKEN

Het ontstaan van de Grote Kerk, als Kruiskerk, in 1652:

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/1652kruiskerk.pdf>

De eerste grote verbouwing van de Kruiskerk, later de Grote Kerk:

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/1766kruiskerk.pdf>

De handel in stukken veen begon in Hoogeveen en omstreken in 1551. Dit proces mondde uiteindelijk uit in de vervening en het stichten van een plaats, maar dat was 80 jaar later, en meer. De in 1551 verkochte venen kennen we als de Meppense Venen.

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/1551meppensevenen.pdf>

Het bestuur van Hoogeveen kende al in de 18e eeuw een vorm van lichte democratie, die verder ging dan in de boermarken er omheen. Een overzicht van bestuurlijk Hoogeveen in de periode voor de Franse Tijd:

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/2853bestuurhoogeveen.pdf>

Van alle trommelslagers van Hoogeveen was er slechts ééntje 60 jaar in dienst. Een unicum dus. Wat we weten van Jan Johannes Padding:

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/3098padding60jaartrommel.pdf>

We hadden al vele jaren een trommelslager en de gemeente nam hem zonder verder ermee bezig te zijn over van het kerspel, de oudere bestuursvorm. Tot er toch behoefte bleek aan een instructie:

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/3099paddinginstructie.pdf>

De trommelslagers van Hoogeveen proberen ook aan authentieke stokken te komen. Al moet je ze zelf laten maken. Daarvoor is zelf onderzoek gedaan naar stokken, modellen, klank, hoe ze in de hand liggen.... En samen met een houtdraaier ontstaan er unieke pareltjes.

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/3100trommelstokken.pdf>

Alle bekende trommelslagers van Hoogeveen, van 1691 tot heden:

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/3165tamboersnamenlijst.pdf>

Een flyer, met in het kort de geschiedenis van de tamboer c.q. trommelslager. Dubbelzijdig printen, vouwen, en verspreiden maar:

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/3175tamboerflyer.pdf>

De trommelslagers begonnen ooit als wolvenjagers. In Drenthe gebruikte men bij de wolvenjacht ook wolfskuilen. Er zaten wolfskuilen dicht bij Hoogeveen. Wat daar van bekend is:

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/5055wolfskuilen.pdf>

In en rond de Franse Tijd (1795-1813) werden jongemannen voor het eerst verplicht opgeroepen voor militaire dienst. We kennen veel van hen bij naam. Een deel van hen heeft de oorlogen niet overleefd.

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/5033dodenlijst1813ver2021.pdf>

Eén van de soldaten uit de Franse Tijd was Albert Veld uit het Pesserveld. Later woonde hij in het Krakeel. Was hij in Moskou, zoals de overlevering aan heeft gegeven? Uit onderzoek blijkt van niet. Maar wat dan wel?

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/5032albertveld2021.pdf>

In 1918 stierven er in een paar weken tijd 150 mensen aan de Spaanse Griep, in de gemeente Hoogeveen. Dit is tot op naam en toenaam uitgezocht. Het was de opstap naar meerdere uitzending van het TV-programma 'Andere Tijden', waarin dit werd meegenomen.

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/1918griep.pdf>

De oudste geschiedenis van Nieuwlande, Elim en Nieuw-Moscou. Wie weet ligt er nog een mooie grote kei, dan kunnen we dat ook zichtbaar maken. De geschiedenis van de veenhandel in Hoogeveen, als 'voorprogramma' voor de turfgraverijen, begon in 1551. Link voor meer:

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/02meppensevenen.pdf>

De belangenbehartiging van de arbeiders in de regio Hoogeveen kende diverse fasen. Een mooi voorbeeld, dat ook aan de wortel ligt van de vakbewegingen in deze regio. was in 1890, gevolgd door een actie in 1900. Al voor de boerenopstand van 1963 in Hollandscheveld hadden we drie arbeidersopstanden in Nieuwlande. Twee zijn er hier beschreven. Zie link:

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/0006Bollejagerijwerkstaking1890.pdf>

Er was nogal wat materiaal uit de ontstaansgeschiedenis van de blikfabriek niet gebruikt. Jammer, want het maakt het mooie boek dat verscheen over blikfabriek Drenthina direct al kreupel. Het materiaal dat voor handen ligt, geeft een heel ander beeld dan verwacht. Het brengt ook gemeentelijke functionarissen in beeld, waarover we flink vragen kunnen stellen.

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/00geschiedenisdrenthina.pdf>

Een doorlopend beeld van armoede in de turfgraverijen, dat is veel te eenzijdig. Er waren hele goeie en hele slechte perioden. Vooral op het eind, toen na de Eerste Wereldoorlog de turfeconomie definitief was ingestort, vielen nogal wat gezinnen in een diep gat. dat leidde tot de Hongertocht van 1922. Een oproerig gebeuren in Hoogeveen en omstreken, van met de rug tegen de muur stonden, en geen andere uitweg hadden, omdat ze anders niet gehoord werden. Een verslag van de tocht:

<https://www.albertmetselaar.nl/.../7037hongertocht1922.pdf>

Wat weten we over de voorgeschiedenis van de Hoogeveense Courant, en wie richtte hem eigenlijk op? Wanneer was dat, en klopt de kop van de krant eigenlijk wel? Vragen die je vanzelf eigenlijk niet zou stellen, want het lijkt allemaal zo zeker en tevens zo onvoorstelbaar dat een krant zelf iets zou suggereren wat gewoon historisch gezien niet klopt. Oftewel, hoe tradities misleidend kunnen zijn.

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/1860hoogeveenkrant.pdf>

Vincent van Gogh tekende een begraafplaats. Waar was die? Het was al meerdere malen onderwerp van onderzoek. Volgens een commissie van Hoogeveense historici mag je alle andere beweringen gewoon vergeten, de feiten zijn getoetst en een optelsom op het eind zegt genoeg. Gewoon eens lezen, of anders beginnen op de laatste bladzijde. Er staat dan ook al jaren een monumentje in Hollandscheveld. <https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/vincentpesse.pdf>

DE SCHAAPHERDERS EN HUN KUDDE

De herdertjes lagen bij nachte. De schapen hebben het tegenwoordig beter. Wat weten we eigenlijk van de schaapherders van Drenthe? Jan van der Veen, schrijver, dichter, klerk en opziener van het onderwijs, schreef er ooit een artikel over: <https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/00herderjanvdeen.pdf>

GROOT DIGITAAL SCHIPPERSBOEK

Schipperij in Hoogeveen en omstreken

Een digitaal geschiedenisboek van de oude vaart.

Dit is een groeiboek. Wie aanvullend onderzoek heeft gedaan is van harte welkom om een hoofdstuk toe te voegen binnen de bestaande opmaak.

Auteur:
Albert Metselaar en
Marga Zwiggelaar (bijdrage VOC).
(Auteur per hoofdstuk vermeld)

Research: Albert Metselaar i.s.m vele anderen, o.a. Marga Zwiggelaar.
NB: Als u informatie wilt overnemen voor publicaties of presentaties, realiseert u zich dan wel dat overleg zeer waardevol is - dat voorkomt dat u verouderde inzichten overneemt – en dat een auteur die jarenlang onderzoek doet het recht heeft om als bron genoemd te worden.

Hoofdstukken en linken:

De oudste boot ter wereld, de boomstamkano van Pesse.
<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/01bootvanpesse.pdf>

De oude vaart (1631-1852), een inleidend hoofdstuk over de schipperij.
<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/02oudevaartvoor1851.pdf>
De diverse typen pramen, eigen aan het Hoogeveen en de oude vaart.

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/03hoogeveensepraam.pdf>

De verlaatsman, zijn verlaat en zijn werk, met naamlijsten.

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/04sluiswachterswoning.pdf>

Het ontstaan van de turfmarkt in Zwartsluis, voor Hoogeveense turf.

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/05turfmarktzwartsluis.pdf>

Een blik in de uitgebreide regelgeving van de vaart in de 18e eeuw.

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/06vaarregels18eeuw.pdf>

Vrije schippers? Of organisatorisch gebonden? 17e tot begin 19e eeuw.

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/07schippersorganisaties.pdf>

We kijken binnen in zes schipperswoningen, waarvan er 4 nog staan.

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/08schipperswoningen.pdf>

Schipper Albert Arents Metselaar uit Het Haagje vertelt over zijn leven.

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/09schipperalbertmetselaar.pdf>

Schipper Albert Arents Metselaar verhuist naar het Hollandscheveldse Opgaande.

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/10schipperalbertopgaande.pdf>

Naamlijsten van schippers, 17^e tot en met 19^e eeuw, en betrokkenen.

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/11patentenenbalk.pdf>

De balkmeesters, en hun werk. De Peilbalk uit de huidige Schutstraat.

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/12peilbalkbalkmeesters.pdf>

Boekweit, boekweitpannekoeken en Hoogeveense pannekoeken

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/13boekweitpannekoeken.pdf>

Het einde van de turfmarkt en de laatste turfmakelaars (19^e eeuw).

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/14turfmarkt19eeuw.pdf>

Was er voor 1852 sprake van vrije schipperij of was men gebonden? En klopt er ook maar iets van het verhaal dat de schippersbevolking uit Meppel kwam?

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/15bijlagegildevrijheid.pdf>

Heel wat jongemannen uit Hoogeveen monsterden in de 17 en de 18^e eeuw aan bij de Verenigde Oostindische Compagnie. De namen die we tot op heden kennen:

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/16hogeveenersvoc.pdf>

Hoe kwam je aan een praam? We richten ons op de handelaren en de geldschietters, we houden ons ook bezig met de vraag hoe je de praam drijvende kon houden.

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/17handelarenklanten.pdf>

De hellingen, oftewel de werven, in de 18^e eeuw. Eerst die van Slood (de Alteveerstraat). Een totaal herziene visie met informatie die nooit eerder is gepubliceerd.

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/18wervenslood.pdf>

De werven in het Hollandscheveld, en daar viel het Haagje deels ook onder.

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/19wervenhollandscheveld.pdf>

De werven, vooraan in het Haagje. Het wervenonderzoek is een aanzet tot een totaal hernieuwd onderzoek, aangezien het bekende boekje van Oelen na al deze nieuwe informatie volledig verouderd is.

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/20wervenhaagje.pdf>

Vanaf de 17^e eeuw had Hooγεveen openbaar vervoer, zowel voor personen als voor lading, in de vorm van een veerschuit naar en van Meppel. We volgen de geschiedenis daarvan, tot het graven van de nieuwe vaart.

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/21veerschuithoogeveen1659.pdf>

Er is heel wat afgekrakeeld, over water, waterzaken, praamaangelegenheden. Als men er op geen enkele manier meer met elkaar uitkwam, dan kon de zaak juridisch worden uitgevochten voor de Etstoel. Het Drentse gerechtshof.

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/22watertrammelanetstoel.pdf>

Als we in Hooγεveen een praam willen bouwen, in model of in het echt, hoe moet die der dan uitzien? Het blijkt dat de modellen, waar dan ook, vooral een laat 19^e eeuwse praam laten zien. De marktpraam van de 17^e tot en met de 19^e eeuw is echter ook bekend. Een soortgelijke praam is gevonden in de polder.

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/23praamalbertwillemscats.pdf>

Toen de inmiddels totaal verouderde vaart de economie van Hooγεveen van een nieuwe impuls moest voorzien, was het een hoofdpijndossier, waar men pas uit wist te komen toen er 25.000 gulden op tafel werd gelegd. Het hele verhaal.

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/24gemeenteraadvaart.pdf>

Voor het vernieuwen van de vaart en het doortrekken ervan naar de venen in zuidoost Drenthe, was een nieuwe organisatie nodig. De Drentsche Kanaal-Maatschappij, met zijn hoofdkantoor in Hooγεveen, stond voor een gigantische klus.

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/25dkm.pdf>

Rondom de overdracht van de Hooγεveense Vaart aan een nieuwe maatschappij gebeurde er zoveel met de Compagnie van 5000 Morgen, dat deze zijn hele bestaansrecht verloor. Een compagnie uit evenwicht. De eindstrijd werd gemarkeerd door twee stenen, beide aanwezig in Hollandscheveld.

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/26compagnieuitevenwicht.pdf>

De 'weeffout' in het Hooγεveense vaartennet, het doodlopende Haagje, zorgde later voor veel hinder, toen de buitengebieden zich ontwikkelden, en ze niet in onderling contact stonden. De Doorsnijding zou alles kunnen veranderen.

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/28doorsnijding.pdf>

In de 2^e helft van de 19^e eeuw overwinterde in Hooγεveen een indrukwekkende vloot van binnenschepen. Het waren vooral de schippers die aan wal woonden, omdat de ambulante schippers overwinterden waar ze waren als de laatste vracht was weggebracht. Enige impressies.

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/30overwinteren.pdf>

De familie Smeding heeft een mooie verzameling stukken bewaard, waaruit de werkzaamheden uit het begin van de 19e eeuw goed naar voren komen. Een beeld van een schipper uit Hooγεveen, in de nadagen van de grote vloot.

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/33jansmeding.pdf>

TWEEDE WERELDOORLOG

OVER DE MEIDAGEN VAN 1940

De strijd bij de Oosterhesselerbrug, in mei 1940, bij het café van de uit Hoogeveen afkomstige familie Van Dalen, hield de Duitsers 2 uur op. De poort naar het westen, naar o.a. Hoogeveen, werd verdedigd. De strijd om de 'Q-lijn', de verdedigingslijn van daar tot de Ossesluis, uit originele rapporten, inclusief de doortocht van de Duitsers door Elim, Hollandscheveld en het gebied ten westen van Hoogeveen: <https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/1940qlijnoorlog.pdf>

Voor Hollandscheveld en omstreken is ooit geïnventariseerd wie er allemaal gemobiliseerd waren en als soldaat actief waren in de meidagen van 1940. Het werd een indrukwekkende lijst. <https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/soldatenmei1940.pdf>

Onder de gesneuvelden was ook Jan Knegt. Wat er gebeurde kon worden gereconstrueerd met behulp van ooggetuigen en rapporten, zie <https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/1940janknegtmei40.pdf>

In de kerk van Elim bevindt zich een steen, ter herinnering van de in de meidagen van 1940 gesneuvelde Marten Kuiler. Wat er gebeurde: <https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/1940martenuiler.pdf>

Roelof Lubberts was buschauffeur bij de DABO. Hij woonde aan de Zuiderweg te Hoogeveen. Hij kwam op 10 mei 1940 onder militair bevel, vertrok met enkele collega's en hun bussen naar de Afsluitdijk, en hij sneuvelde daar bij een luchtaanval. Een reconstructie: <https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/1940daboroeloflubberts.pdf>

OVER DE JOODSE GEMEENSCHAP VAN HOOGEVEEN

Burgemeester Tjalma. De eerste Nederlandse burgemeester die zijn Joodse burgers aangaf bij de Duitsers. En een man met nog veel meer bijzondere kanten, uitgewerkt aan de hand van zijn eigen archief. <https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/samenvattingtjalmaboek.pdf>

Dossier 191 van de gemeente Hoogeveen is één van die verschrikkelijke dossiers waarin de isolatie en het wegvoeren van de Joodse gemeenschap van Hoogeveen zo duidelijk naar voren komt. Een samenvatting: <https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/1942jodenvervolging.pdf>

Alle namen van alle Joodse doden van Hoogeveen uit de oorlog. <https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/1942joodsedodenlijst.pdf>

De hele geschiedenis van begin tot eind van de Jodenvervolging in Hoogeveen, in een dik ebook, volledig voorzien van noten. Hoogeveen c.q. burgemeester Tjalma gaf al in mei 1940 alle namen van alle Joodse Hoogevenaars door aan de vijand, waardoor ze automatisch op de dodenlijsten gezet konden worden. Met achterin een spijtbetuiging van burgemeester Karel Loohuis. <https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/02jodenvervolging3.pdf>

Truus Stern overleefde de oorlog door onderduiken. Haar vader werd vermoord. Haar moeder overleefde het concentratiekamp en kwam wel terug. Ze gaf jarenlang lezingen en aan de hand daarvan mocht ik haar indrukwekkende geschiedenis gebruiken om het bij anderen onder de aandacht te brengen.
<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/1942truussternherinneringen.pdf>

Een korte beschrijving van de geschiedenis van de Joodse gemeenschap van Hoogeveen en hun synagoge, nog steeds in gebruik als godshuis, maar nu door een Baptistengemeente:
<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/3348synagoge.pdf>

Een al wat oudere tekst over de familie Flokstra uit Trasselt. Er wordt gewerkt aan een uitgebreidere studie, maar dit maakte ook al wat los.
<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/trasseltflokstra.pdf>

Hoogeveen, 1 oktober 2021. Burgemeester Karel Loohuis van Hoogeveen neemt onomwonden afstand van zijn voorganger, burgemeester Tjalma, de oorlogsburgemeester die begon met de Jodenvervolging op 16 mei 1940.
<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/00toespraaklohuistjalma.pdf>

OVER HET VERZET IN OORLOGSTIJD

Een belangrijk deel van het verzet in en rond de gemeente Hoogeveen werd gecoördineerd door de LO, de Landelijke Organisatie voor hulp aan Onderduikers. Er was een District Hoogeveen van de LO, waar ook Nieuwlande deel van uitmaakte. Zonder district geen verzet te Nieuwlande. Haar geschiedenis:
<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/02LOhoogeveeneo.pdf>

'Het' verzet bestond niet. Er waren meerdere lijnen en organisaties. Sterk onderbelicht tot nu toe is het verzet van de SDAP en de Vrienden van De Waarheid, het rode verzet. Er zat een centrum voor het hele noorden te Nieuweroord, zie:
<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/22rodeverzet2.pdf>

In Echten was het een bakkerij, van waaruit in de oorlogsjaren het verzet werd opgepakt, in nauwe samenwerking met de LO en de KP uit Hoogeveen. We maken kennis met Wietse Knol en we lezen waarvoor zijn oven op een gegeven moment gebruikt zou worden. Een crematie die net niet doorging.
<https://www.albertmetselaar.nl/pub.../00wietseknolechten.pdf>

Ds. Rikkert Hoogkamp was in de oorlogsjaren hoofd van de LO in Elim en Nieuwlande, contactpersoon van de landelijke organisatie. Hij was vooral in Nieuwlande actief, als opvolger van Johannes Post, die moest onderduiken. Zijn herinneringen werden vastgelegd als een soort levenstestament, omdat hij niet kon leven met alle mythologisering.
<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/1944hoogkamp.pdf>

Er wordt veel gezegd over Nieuwlande in de Tweede Wereldoorlog. Hele dorp in verzet, collectieve afspraak over opvang van Joodse onderduikers, 300-400 Joodse onderduikers, bijna te mooi om waar te zijn. Of wel waar? Een bevolkingsonderzoek

geeft een ontnuchterend beeld. We zijn al tientallen jaren meegenomen in de PR van Arnold Douwes. Feit en fictie:

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/BoekNieuwlandeRegio.pdf>

Het bijzondere verhaal van het 'onderduikershotel' van Hendrik Kikkert aan het Oostopgaande, waar 41 onderduikers onderdak vonden.

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/kikkert.pdf>

Jan Naber en Albert Rozeman uit Hoogeveen pleegden op 16 juli 1943 een aanslag op SD'er en politiemans Hendrik de Kruijff uit Assen. Niet alleen vervolgde hij onderduikers en hun helpers, zoals al bekend was, hij was ook nog eens één van de spullen in het oppakken van alle Drentse Joden op 2 en 3 oktober 1942.

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/00aanslagdekruifj.pdf>

Een dag na de aanslag op Hendrik de Kruijff was Johannes Post met Thea bij Apeldoorn. Hij werd daar de 17e juli 1943 gearresteerd. Het is neergezet als verraad, er is een dame afgebrand als het kwaad zelve, maar uit onderzoek is duidelijk geworden dat verraad niet bewezen is, en dat het zelfs veel waarschijnlijker is dat er iets anders is gebeurd. Is het verzet hier gemanipuleerd door de SD, en was Johannes Post een pion in dit manipulatiespel?

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/00johannespostgepakt.pdf>

Ziekenhuis Bethesda was een rots in de oorlogsbranding. Er is volop aandacht voor die ene arts, maar waarom niet voor de pakweg 165 vrouwen, zonder wie Bethesda in die jaren niet al die onderduikers had kunnen behandelen? We weten vrijwel alle namen! En wat te denken van alle andere personen uit het medische verzet? Steun en toeverlaat van velen, ongeacht afkomst, achtergrond, of wat dan ook.

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/06Bethesdabedankt2.pdf>

Het bijzondere verhaal van een vrouw in oorlogstijd en wat er allemaal gebeurde in en rond de woning van Jan van der Helm, het geboortehuis van Johannes Post, Zuideropgaande 154. Het is al weer jaren geleden dat ik uitvoerige gesprekken had met Reinder van der Helm, over zijn vermoorde broer Jan van der Helm, en diens echtgenote - later ook de zijne - Jo Van der Helm-Moes. Jo Moes sprak ik ook, jaren daar weer voor, en vele andere betrokkenen. Het driedubbele drama van Moscou, 7 en 8 februari 1945. Een gratis ebook voor u:

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/57jomoesreiner.pdf>

Tijdens de Tweede Wereldoorlog was het boerenbedrijf administratief helemaal aan banden gelegd, om de voedselvoorziening in stand te kunnen houden en om zicht te houden op welke arbeiders onmisbaar waren en wie wel naar Duitsland gestuurd kon worden. De KP (Knokploeg) van Nieuwlande overviel op 23 juni 1943 diverse Plaatselijke Bureau Houders.

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/00overvallenpbh.pdf>

OVER DE LUCHTOORLOG

Bij het station te Hoogeveen stierven door één vliegtuigcrash twee mensen, waaronder Albert Albino uit de VS. Een reconstructie van die dag, een gedeelte uit het boekje 'Dodelijk spoor':

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/02albertalbino.pdf>

Bij de Toldijk, bij het station te Hoogeveen, crashte een mosquito-jacht-bommenwerper. Er kwamen twee mensen om het leven. Ze liggen begraven te Hollandscheveld. Een gedeelte uit het boekje 'Dodelijk spoor':
<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/03mosquitocrash.pdf>

Rond het station van de Nederlandse Spoorwegen te Hoogeveen stierven tientallen mensen, in oorlogstijd. Er is een plaquette naast de ingang, waarop een deel van hen wordt herdacht. Achtergronden:
<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/4412stationdoden.pdf>

In maart 1943 stortte een Lancaster-bommenwerper neer in 't Meer, bij Hollandscheveld. De zeven bemanningsleden liggen in het dorp begraven. In samenwerking met de familie is een reconstructie gemaakt, waarbij ook tal van archieven open gingen. Het werd een indringend verslag. Hierbij de basis, gepubliceerd in 1991. Er wordt gewerkt aan een editie met foto's:
<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/wo2dagdatwaterbrandde.pdf>

Een kortere versie van de gebeurtenissen rondom de crash van de Lancaster-bommenwerper van Wilfred Still:
<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/7020lancastercrash.pdf>

In een weiland in het Lageveen, pakweg 100 meter ten zuiden van de Hoogeveen-se vaart, kwam op 22 december 1943 een Boeing B-17 Vliegend Fort tot stilstand, helemaal vernield. Bij de crash kwamen vier mannen om het leven. Anderen bereikten nog op tijd de grond met hun parachute, maar vielen in handen van de Duitsers. Ze overleefden de oorlog. Voor meer informatie:
<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/04princesspatlageveen.pdf>

Op zaterdag 5 augustus 1944 werd ten noorden van Hoogeveen een passagiers-trein beschoven. Het was de bloedigste beschieting van de Nederlandse spoorwegen in de Tweede Wereldoorlog. Er waren 44 doden en vele, vele gewonden. Aan de Wijsterseweg, in een bosje, bij de plaats van de beschieting, staat een monument. De gebeurtenissen werden beschreven samen met de ooggetuigen.
<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/04zwartzaterdagtrein2.pdf>
De dodenlijst:
<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/05zwartzaterdagtreindoden22.pdf>

OVER DE TERREUR

Op 22 november 1944 begonnen de razzia's in Hollandscheveld en omstreken. Het hele district Hoogeveen van de LO kreeg er last mee, van Hoogeveen zelf, tot Nieuwlande en Moscou. Bij deze het relaas van Rieks Vlietstra, één van de jongemannen die toen werd opgepakt. Hij hield een dagboek bij. Dat is al eens bewerkt, maar de originele teksten brengen ons dichterbij de realiteit van november 1944.
<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/00verslagvlietstra.pdf>

Het zwartboek over de SS in Hollandscheveld en omstreken, gepubliceerd toen Dirk Hoogendam voor zijn rechters werd gedaagd, ook al weer even geleden. Maar daarmee niet minder indringend geworden.
<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/zwartboekdirkauke.pdf>

Een aanslag op 29 juli 1943 was aanleiding tot executies in Hoogeveen. Geen verzetsmensen die daarom werden geëxecuteerd, maar pure represaille. Uiteindelijk waren er in het Spaarbankbos geen 5 maar 8 doden. En geen van allen 'op deze plek', zoals een bekend monument suggereert. De achtergronden: represaille, terreur, verraad van Hoogeveners onder elkaar, misrekening van het verzet. Niets wat van doen heeft met het geweld wat op de teksten bij het gedenkteken naar voren wordt gehaald. Zie link voor het hele onderzoek: <https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/00schoonebeekspaarbankbos.pdf>

De boerderij van Otto Zomer staat er nog bij, zoals Otto hem kende. Zijn dood, bij Woeste Hoeve, was lang in nevelen gehuld. Waarom? Een Landwachtrapport gaf uitsluitel. Zie: <https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/00ottozomer.pdf>

Middenraai 48. Hier woonde Geert Stukje. Geert had onderduikers. Door een ongeval en een relatief kleine brand werd de aandacht van de SS getrokken. Geert werd zwaar mishandeld door de SS'ers Auke Pattist en Dirk Hoogendam, uit de gevorderde Hervormde pastorie te Hollandscheveld. Hij werd naar Duitsland gestuurd. Daar is hij omgekomen. Voor meer informatie: <https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/88geertstukjeterreur.pdf>

OVER DE PERIODE ROND DE BEVRIJDING

Onder de snufferd van de Duitse wachtposten door marcheerde in 1944 op Duitse wijze en waar nodig 'Heil Hitler!' roepend een groepje Belgische SAS militairen en een Nederlandse commando door Zuid Drenthe. Zo ook langs dit pand waar de Ortscommandant van Hoogeveen zat. Er ging zoveel mis, dat het een wonder mag heten dat alles uiteindelijk veilig voor ze afliep. Lees het onderzoek rondom 'Gobbo', september-oktober 1944. Zie link. <https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/00operatiegobbo.pdf>

De Georgiërs op Texel kwamen in opstand. Ze hadden naar Hoogeveen gemoeten. Stel dat ze dat hadden gedaan? Wat was er dan waarschijnlijk gebeurd? Een inschatting, geschreven vanuit de veronderstelling dat ze hun opdracht hadden aanvaard: <https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/0000georgiersigorslaghvn.pdf>

De kerstdagen waren in oorlogsituaties soms ook momenten tot een vredig samenzijn van vechtende partijen. Misschien is met de kerst dan ook een gelegenheid om eens stil te staan bij de Duitse doden bij de bevrijding van Drenthe. Onder de link vindt u een grote lijst, al zal die nog niet volledig zijn: <https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/00duitsedodendrenthe.pdf>
p.s. 'Stilstaan bij' is geen herdenken, maar hoort bij onze feitenkennis van de oorlog.

9 april 1945, Oosterhesselerbrug. Gevechten rondom de bevrijding van Drenthe. De familiekring, vrienden en veteranen van de Belgische SAS komt zsm jaarlijks herdenken. Dat was ook weer het geval op 11 april 2022. Onder deze link de toespraak, waarin wordt uitgelegd wat er is gebeurd: <https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/00oosterhesselerbrug45.pdf>

Onder de volgende linken het beeldmateriaal:

Op film:

Toespraak Raymond Holvoet: <https://youtu.be/AA-lldSe5UM>

Toespraak Fred van Hazendonk <https://youtu.be/Gm06J-PaQw8>

Toespraak burgemeester Bergsma van Coevorden: <https://youtu.be/Crta0UcSHeQ>

JO MOES EN HET DRIEDUBBELE DRAMA VAN MOSCOU

Het bijzondere verhaal van een vrouw in oorlogstijd en wat er allemaal gebeurde in en rond de woning van Jan van der Helm, het geboortehuis van Johannes Post, Zuideropgaande 154. Het is al weer jaren geleden dat ik uitvoerige gesprekken had met Reinder van der Helm, over zijn vermoorde broer Jan van der Helm, en diens echtgenote - later ook de zijne - Jo Van der Helm-Moes. Jo Moes sprak ik ook, jaren daar weer voor, en vele andere betrokkenen. Het driedubbele drama van Moscou, 7 en 8 februari 1945. Een gratis ebook voor u:

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/57jomoesreiner.pdf>

Dit boek is ingesproken door Aly Katerbarg-Truin, en beschikbaar als luisterboek. Het boek is beschikbaar als luisterboek in één geheel van 3 uur en 8 minuten. Klik dan op onderstaande link:

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/00JoMoes3DubbelMoscou.mp3>

Het luisterboek is ook beschikbaar in afzonderlijke hoofdstukken.

De links staan onder de titels van de hoofdstukken:

De jonge jaren van Jo Moes en Jan van der Helm.

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/01JongejarenJanenJo.mp3>

Verkering en huwelijk.

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/02VerkeringHuwelijk.mp3>

De eerste onderduikers.

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/03EersteOnderduikers.mp3>

De stier, maatschappelijke ontwikkelingen en spanningen in Nieuw-Moscou.

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/04StierMoscou.mp3>

De dames Hoepelman, van adres naar adres, en waar is het veilig?

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/05DamesHoepelman.mp3>

De moord op Jan van der Helm.

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/06MoordJanvanderHelm.mp3>

De moord op Szaya Reiner.

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/07MoordSzayaReiner.mp3>

Het verraad bij meester Pennings

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/08VerraadPennings.mp3>

Afscheid van Jan en Szaya.

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/09AfscheidJanenSzaya.mp3>

Een nieuw begin voor Jo Moes.

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/10Nieuwbeginjo.mp3>

Naoorlogse processen en een verrassende vondst.

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/11Naoorlogseprocessen.mp3>

De zorg om het zielenheil van Dörk

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/12Zorgomzielenheil.mp3>

Huldebetoon voor Jo Moes.

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/13Huldebetoon.mp3>

Samenvatting en slotwoorden.

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/14Samenvattingslotwoord.mp3>

LESBRIEVEN

Geeft u les? Of zoekt u iets voor een inleiding op een avond/middag van een groep of een vereniging? Er is een mooie lesbrieff over de bevrijding van Hoogeveen en omstreken:

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/DigibordlesBevrijdingHoogeveen.pdf>

Voor wie iets organiseert in Hollandscheveld en wat wil vertellen over het oorlogsgedenkteken aldaar. Een 'moederveel' voor een flyer over het oorlogsgedenkteken aldaar. De Kaars. Met daarop de namen van de gevallenen. En wat achtergrondinformatie over het monument zelf.

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/flyerkaars.pdf>

Geeft u les? Of wilt u wat vertellen op een middag of avond bij een groep of een vereniging? Deze lesbrieff vertelt u over de stolpersteine van Hoogeveen en de vermoorde Joodse kinderen.

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/lesstolperhgv.pdf>

RONDOM DE GESCHIEDENIS VAN ELIM

De oudste geschiedenis van Elim:

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/6045Elim.pdf>

Hoe kwam Elim aan de naam Elim?

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/6045Elimalsnaam.pdf>

Tussen Elim en Nieuwlande werd ooit een veenlijk ontdekt:

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/6030veenlijk.pdf>

De eerste kerk aan het Dwarsgat, nu Elim, het Van Leeuwenkerkje:

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/1863noodkerkelim.pdf>

Een beschrijving van de Nederlandse Hervormde kerk van Elim:
<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/0000ElimKerk1917Buitenkant.pdf>

Thomas Rozenboom schreef 'Publieke Werken'. Het zou gaan om een historische roman, maar blijkt een stampot-constructie, waarbij alles wat hij bijzonder vond van Drenthe en verre omgeving bij elkaar werd gedrukt, en flink door elkaar werd gehutseld. Het geeft helaas geen historisch beeld:
<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/6055elim1888.pdf>

RONDOM DE GESCHIEDENIS VAN NIEUWLANDE

De oudste geschiedenis van Nieuwlande, Elim en Nieuw-Moscou. Wie weet ligt er nog een mooie grote kei, dan kunnen we dat ook zichtbaar maken. De geschiedenis van de veenhandel in Hoogeveen, als 'voorprogramma' voor de turfgraverijen, begon in 1551. Link voor meer:
<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/02meppensevenen.pdf>

Een reconstructie van de oer-bevolking van Nieuwlande, uit de periode 1846-1886, inclusief de beschikbare signalementen van de mannen. Uniek voor Drenthe, zo'n streekbeeld.
<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/00oerbevolkingnieuwlande.pdf>

Een overzicht van alle woningen van Nieuwlande uit 1886.
<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/00eerstepandenscheid.pdf>

De belangenbehartiging van de arbeiders in de regio Hoogeveen kende diverse fasen. Een mooi voorbeeld, dat ook aan de wortel ligt van de vakbewegingen in deze regio. was in 1890, gevolgd door een actie in 1900. Al voor de boerenopstand van 1963 in Hollandscheveld hadden we drie arbeidersopstanden in Nieuwlande. Twee zijn er hier beschreven. Zie link:
<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/0006Bollejagerijwerkstaking1890.pdf>

Er is heel wat gezegd en geschreven over Nieuwlande in oorlogstijd. Gek genoeg deed niemand onderzoek naar de feiten achter al deze uitspraken. Zo kon het gebeuren dat men sprak over 117 huizen met over de 400 onderduikers, dat er gelijkenis werd gezocht met een veel geroemde streek elders in Europa, oftewel: een flink opgeklapt verhaal werd zondermeer aangenomen. Niet alleen werd zo anderen tekort gedaan, ook de geschiedenis van Nieuwlande in oorlogstijd werd ongeloofwaardig. In deze studie worden de feiten op een rijtje gezet:
<https://www.albertmetselaar.nl/.../BoekNieuwlandeRegio.pdf>

In Hoogeveen en omstreken was in de oorlog een afdeling actief van de LO. Men sprak van het District Hoogeveen van de Landelijke Organisatie voor Hulp aan Onderduikers. Die was ook verantwoordelijk voor alle Joodse onderduikers te Nieuwlande, en omdat we nu weten dat daar maar een deel zat van wat ons verteld werd, voor alle onderduikers bij al die andere gezinnen in alle andere dorpen rond Hoogeveen. Als je veren gaat steken, zorg dan dat je de goede plek hebt. Meer over het District Hoogeveen van de LO in deze publicatie:
<https://www.albertmetselaar.nl/public.../02LOhoogeveeneo.pdf>

Het museum De Duikelaar schenkt volop aandacht aan de onderduikers bij de familie Van der Helm-Moes, Zuideropgaande 154 te Hollandscheveld. Samen met

Jo Moes en haar man Reinder van der Helm, samen met de onderduikers, en met nog heel veel anderen, werd het driedubbele drama gereconstrueerd.

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/57jomoesreiner.pdf>

RONDOM DE GESCHIEDENIS VAN HOLLANDSCHEVELD

Onderzoek leverde een hele serie namen op van de bewoners van het Hollandsche Veld in de eerste 120 jaar dat die werden geregistreerd. De Hollandschevelders van 1691-1811:

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/0000Bewonerslijsten1691-1811.pdf>

Bij de kerk van Hollandscheveld staat een beeld van Cilie, uitgescholden voor Nevelhekse. Een literair figuur, maar zo bekend dat velen geloven dat ze echt heeft geleefd. Er zijn diverse punten in de hele gemeente Hoogeveen die aan haar herinneren.

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/7012nevelheksepunten.pdf>

Een verkorte versie van de novelle 'Hevelhekse', het levensverhaal van Cilie de Cosse, gediscrimineerd en mishandeld, slachtoffer van zinloos geweld toen het woord nog niet bestond. Ze heeft nooit bestaan maar bestaat sinds de novelle voor ons allemaal. Deze versie is opgemaakt als flyer. Dubbelzijdig drukken, vrouwen, klaar, verspreiden maar.

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/7011nevelhekseverhaalcilieflyer.pdf>

Het hele verhaal van Cilie, uitgescholden voor 'Nevelhekse'. De jonge vrouw die als beeld vereeuwigd is bij de Hervormde kerk van Hollandscheveld. Het oerbeeld van de strijd tegen zinloos geweld en racisme. Het verhaal is hier geschreven vanuit de visie van 'de Stroeve', haar pleegvader. De tekst is een feuilleton, geknipt in 27 afleveringen:

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/cilistroeveinhoud.pdf>

6 maart 1963: Boerenpartijrellen te Hollandscheveld weten uitzettingen niet te voorkomen, boerderij brand af. Meer info:

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/00boerenpartijrellen.pdf>

THEOLOGISCHE ONDERWERPEN

Wat hebben Izegem in België en 't AchterTuintje in De Weide, bij Hoogeveen, met elkaar te maken? Op beide plaatsen, en nog een enkel plekje in Frankrijk, is bijzondere aandacht voor Tilman, oftewel St.Tillo, een Saksische bekeerling en medewerker van de vermoorde missionarissen Ewald en Ewald. Deze heren worden ook wel gekoppeld aan Coevorden, maar die slag in de lucht is nog nooit ergens onderbouwd. Wie waren de beide Ewalden? Wie was Tilman? Zie:

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/ewalden1.pdf> en:

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/ewalden2.pdf>

Wat is de betekenis van bazuinen c.q. sjofarim en trompetten in het Oude- en het Nieuwe Testament? Kun je daar vandaag de dag nog wat mee? Albert Metselaar is 1^e graads afgestudeerd op dit onderwerp. Zie scriptie:

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/99eindscripriebazuin.pdf>

Een interessante studie over Catharina van Siena (1347-1380).

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/catharina.pdf>

Een tweede studie over deze Catharina van Siena
<http://www.albertmetselaar.nl/publicaties/catharina2.pdf>

'De Bruinskrans', een theologische roman, spelend in de 14e eeuw, geschreven door Kristin Lavransdochter.
<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/Bruidskrans.pdf>

DRENTSTALIGE POËZIE EN VERHALEN

Het was laank gewoon dat in d'Ogeveinse Kraante een oude Drèentse sage of sowat op enèumen wur, in de karstbijlage. De traditie wordt digitaal deur ezet. Vandage as karstverhaal het wonderlijke verhaal van de geboorte van een karstkiend op de kop van het Zuderopgaonde. En hoe Bartus en Marrije menaar toch kregen. <https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/kerstverhaal3.pdf>

de trommelslager die onder het raam van een prominente Hoogevener staat roffelen, tot er geld naar buiten wordt gegooid, die is al lang geëvolueerd naar een trommelslagerposter:

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/trommelslagerprent2016.pdf>

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/trommelslagerprent2017.pdf>

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/trommelslagerprent2018.pdf>

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/trommelslagerprent2019.pdf>

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/trommelslagerprent2020.pdf>

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/trommelslagerprent2021.pdf>

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/trommeljonk.pdf>

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/trommelslagerprent2022.pdf>

Een bundel Drents vol erotische poëzie:

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/hilde.pdf>

PODCASTS

Verhalen uit de oertijd, geschreven en verteld door Albert Metselaar, gepubliceerd in samenwerking met het Hunebedcentrum te Borger. Vijf verhalen met een mengeling van feiten en inleving.

[Als Je Wereld Lijkt In Te Storten - 1. De Kano en de Grote Tocht - Hunebednieuwscafé | Podcast op Spotify](#)

[Als Je Wereld Lijkt In Te Storten - 2. De Oerosjacht en de Volwassen Krijgers - Hunebednieuwscafé | Podcast op Spotify](#)

[Als Je Wereld Lijkt In Te Storten - 3. Het tempeltje en de oogst - Hunebednieuwscafé | Podcast op Spotify](#)

[Als Je Wereld Lijkt In Te Storten - 4. De Terugkeer van een Veteraan - Hunebednieuwscafé | Podcast op Spotify](#)

[Als Je Wereld Lijkt In Te Storten - 5. De burgeroorlog in Treante \(Drenthe\) - Hunebednieuwscafé | Podcast op Spotify](#)

DIGITALE FEUILLETONS

DE KRONIEKEN VAN HET OUDE DIEP

In januari 2021 startte als feuilleton een historische fantasy uit de oertijd van een Drenthe vol ruisende wouden, klaterende beken, bedolven hunebedden en golvende grasvlakten. Oftewel: “De zoon van Grieze Garm”, deel 1 uit de Kronieken van het Oude Diep:

[De Zoon van Grieze Garm - Hoofdstuk 1 - Het Hunebed Nieuwscafé \(hunebednieuwscafe.nl\)](#)

Toen de dagen korter werden, is in 2021 het tweede boek als feuilleton onder het publiek verschenen. “De slag om de ruige hoogte”. Deel 2 uit de Kronieken van het Oude Diep:

[De Slag om de Ruige Hoogte - Hoofdstuk 1 - Het Hunebed Nieuwscafé \(hunebednieuwscafe.nl\)](#)

De hoofdrolspelers leven hun eigen leven in het hoofd van de auteur. Wat een slotgedeelte moest worden, werd een nieuwe start. November 2022 startte zo het derde boek van het feuilleton over de Kronieken van het Oude Diep, ‘Op zoek naar de Verloren Vader’.

https://www.hunebednieuwscafe.nl/2022/11/nachtelijk-getik/?fbclid=IwAR3CsoTjX0pHh-it8CICGnXq1HOfpnCnkrIpM1J_BQw-SEKgCCREmkbRxA

Een gesprek met Albert Metselaar over De Zoon van Grieze Garm, als podcast: [Albert Metselaar Over De Zoon Van Grieze Garm - Hunebednieuwscafé | Podcast op Spotify](#)

HET TESTAMENT VAN DE STROEVE

Het hele verhaal van Cilie, uitgescholden voor ‘Nevelhekse’. De jonge vrouw die als beeld vereeuwigd is bij de Hervormde kerk van Hollandscheveld. Het oerbeeld van de strijd tegen zinloos geweld en racisme. Het verhaal is hier geschreven vanuit de visie van ‘de Stroeve’, haar pleegvader. De tekst is geknipt in 27 afleveringen:

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/testament1.pdf>
<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/testament2.pdf>
<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/testament3.pdf>
<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/testament4.pdf>
<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/testament5.pdf>

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/testament6.pdf>
<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/testament7.pdf>
<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/testament8.pdf>
<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/testament9.pdf>
<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/testament10.pdf>

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/testament11.pdf>
<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/testament12.pdf>
<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/testament13.pdf>
<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/testament14.pdf>
<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/testament15.pdf>

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/testament16.pdf>
<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/testament17.pdf>
<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/testament18.pdf>
<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/testament19.pdf>
<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/testament20.pdf>

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/testament21.pdf>
<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/testament22.pdf>
<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/testament23.pdf>
<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/testament24.pdf>
<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/testament25.pdf>

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/testament26.pdf>
<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/testament27.pdf>

ENKELE SYMBOLEN VAN HOOGVEEEN EN OMSTREKEN

De vlag van Hoogeveen, wat voor symboliek zit daar achter? Hoe oud is de vlag, wie heeft hem bedacht?

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/vlaghoogeveen.pdf>

De vlag van Hollandscheveld, wat stelt de afbeelding voor, waar staan de kleuren voor, waar komt het ontwerp vandaan?

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/vlaghollandscheveld.pdf>